

5. ADINGABEENTZAKO ARRETA ETA ZERBITZUAK

5.1. Prebentzio programak

Departamentu honen eginkizuna **prebentzio arlo jakin eta identifikatu batzuetan lan egitea da**; hau da, zaurgarritasun faktoreak identifikatu diren egoeretan, edo babesgabetasunari, kontsumoari edota egokitu ezinari loturiko egoeretan, arazoari alde aurretik eta garaiz heltzea izanik helburua.

5.1.1. Adikzioekin lotutako prebentzio programak

5.1.1.1. Droga-mendekotasun prebentzio programa **aisialdi arloan**

Informazio eta prestakuntza programa gazteen lokaletan

Proiektu honen bidez, adikzioei eta beste jokabide arriskutsu batzuei buruzko informazioa, prestakuntza eta aholkularitza eskaintzen zaizkie, Donostiako lokaletan elkartzen diren neska eta mutil gazteei. Gehienbat, ematen zaien informazioa adikzioetan, teknologia berriak erabiltzeko modu hoberenak eta erlazio afektibo-sexualetan oinarriturik dago.

2020. urtean ez zen gazteen lokaletan jarduerarik burutu, COVID-19ren eraginez programa ezin izan baitzen aurrera eramán.

Substantziak edukitzeagatik edo kontsumitzeagatik zigortu egin dituzten adingabeentzako neurri alternatiboen programa

Egitasmoa sortu da Donostian substantziak (alkohola edo legezkoak ez diren substantziak) edukitzeagatik edo kontsumitzeagatik zigorra jaso duten adingabeei begira. Helburua da era honetako egoerak detektatu eta horietan esku hartzea, familia bakoitzera eta haren beharretara egokitutako arreta eskainiz. Informazioa, prestakuntza, laguntza eta/edo orientazioa eskaintzen zaizkie, bai adingabeei bai familiei.

Tutoreek, adingabeak eta droga mendekotasunaren arloko teknikariak adostutako esku-hartzea amaitzen denean, prozesua ebaluatzen da. Ebaluazioa positiboa bada, zigorraren zenbatekoa txikitzen da, eta 100 € (kalamua) edo 20 € (alkohola) ordaindu behar dira; negatiboa bada, aurrera jarraitzen du zigorraren prozedurak.

2020an, honako lagun hauek parte hartu dute egitasmoan: 89 adingabek, 92 senidek eta 2 hezitzailek, guztira 183 pertsonak. 353 saio egin dira nerabeekin, 71 saio familiekin, kalamuaren kontsumoaren prebentziorako 3 tailer nerabeentzat (20 pertsona), eta gurasoentzako prebentzio hitzaldi 1 (11 pertsona).

Nabarmenezkoa da 2020an programan parte hartu duten adingabeen %93k amaierako ebaluazio positiboa izan dutela.

2020an aurreko urteekiko alkohola dela-eta zigortutako kasuen igoera izan da. Urte honetan alkoholarekin lotutako kasuen kopurua cannabis kontsumitzeagatik izandako kasuen kopurutik gertu dago; izan ere, atenditutako kasu guztien %46 izan dira, duela urte gutxi %10 baino ez zirelarik.

Parte hartu duten adingabeak	Kop.
Emakumeak	25
Gizonak	64
Guztira	89

Substantzia mota	Kop.
Alkohola	41
Legez kanpoko substantziak (Kalamua)	48
Guztira	89

5.1.1.2. Droga-mendekotasun prebentzio programa **hezkuntza arloan**

“Alkohola Arrisku” programa

“ALCOHOLA ARRISKU”, alkoholaren kontsumoaren arriskuak txikitzeko programa hau bereziki pentsatuta dago ikasleentzat (DBH4, batxilergoa, erdi eta goi mailako Heziketa Zikloak, LHI eta HHE), eta oinarritzko bi helburu ditu:

- Jokabide arduratsua sustatzea alkoholaren kontsumoari loturiko arriskuen kudeaketan.
- Erabakiak arduraz hartzeko gaitasuna indartzea alkoholaren kontsumoari loturiko arrisku egoeretan.

2019/2020 kurtsoko parte-hartzaile eta ikastetxeen taula:

Ikastetxe kopurua	8			
Talde kopurua	17			
	Emakumeak	Gizonak	ED/EE	Guztira
Ikasle kopurua	136	190	1	327

5.1.1.3 **Teknologia berrien erabilerari buruzko prebentzio programa hezkuntza arloan**

Proiektuaren deskripzioa:

Ikastetxeetako profesionalen prestakuntzaren bidez, prebentzio eta detekzio kontzeptuei buruzko oinarri sendo bat eskaini nahi dugu teknologia berrien erabilerari begira, gai izan daitezen mezu egokiak transmititzeko eta beren eguneroko lanean sor daitezkeen problematikei aurre egiteko. Proiektuaren helburua da tresna hauek egoki erabiltzeari buruzko trebakuntza ematea eta era horretan adingabeei informazioa, prestakuntza eta orientazioa eskaintzea.

Helburuen lorpena:

Helburuak bete dira bai Teknologia berrien erabileraren inguruko formazioari, bai Online Platafomaren garapenari eta inplantazioari dagokienez. Formazioa egiteko aurreikusitako zentro kopurua aurreko urteetako baino txikiagoa izan da, irakasleen presentzia eta partehartzea, ordea, aurreko urteetako baino handiagoa izan da.

Entitate hartzaileei dagozkien benetako helburuen lorpena:

Profesionalen prestakuntza 8 ikastetxetan egin da eta horietako batean lehen aldiz burutu da nerabeen gurasoei zuzendutako saio bat. Guztira, 124 pertsonak hartu dute parte, 90 emakumek eta 34 gizonek. Formazioak bi saio izan ditu eta partehartzaileen batz bestekoa 16,6 pertsona izan dira.

5.1.2. Adingabeen babesari loturiko prebentzio programak

Detekzio eta Esku-hartze Goiztiarrerako Programa adingabeen babesaren arloan

Babesgabetasuna pairatzen duen adingabeak eskaera espliziturik egiten ez duenez, oso garrantzitsua da gai honetan eskumena duten administrazio publikoak eraginkortasunez aritzea kasu horien detekzioan. Horretarako, ezinbestekoa da adingabeekin harremanetan dauden profesionalak kasu horiek antzemateko gai izatea.

Programak bi atal ditu: hezkuntza eta komunitate esparruetan babesgabezia kasuak antzemateko prestakuntza, eta profesionalentzako aholkularitza, garaiz esku hartzeko, kasua antzeman den esparruan bertan eta hor lanean ari diren profesionalen bitartez.

“Unitate profesionalak” izenekoan arabera antolatuta dago, eta unitate mota asko daude; hau da, adingabeentzako zentro edo zerbitzu mota askotarikoak. Zentro edo zerbitzu horietan, profesionalak harreman zuzena dute adingabeekin eta, beraz, agente gisa aritu daitezke, adingabeen babesgabeziako kasuei loturiko detekzio eta esku-hartze goiztiarrean.

2019/2020 ikasturtean programak 4 unitate profesional gehiago izan ditu eta 64 unitate izatetik 68 izatera pasa da.

Unitate profesional motak (UP)	UP kopurua	UP dimen	Emakumeak Batzordeetan	Gizonak Batzordeetan	GUZTIRA BATZORDEETAN	TREBAKUNTZETAN PARTEHARTZEAK
Ikastetxeak	42	55	148	36	184	1848
Haurreskolak	11	2	12	0	12	83
Kiroldegiak	2	2	3	6	9	0
Gaztelekuak/ Haurtxokoak	16	1,5	6	7	13	17
Udaltzaingoa	1	1	4	2	6	27
Osasun zentroak	11	6,5	34	2	36	34
Guztira	83	68	207	53	260	2.081

Unitate profesionalari eskaintzen zaien trebakuntzak babesgabezia kasuak antzematen eraginkorrago izateko tresna teoriko eta teknikoak eskaintzea du helburu. Horretarako haurtzaroaren desprotektzioaren babes-sistemari buruzko informazioa emateaz gain, beste hainbat gai ere lantzen dira:

Profesionalekin burututako trebakuntza-saioak			
	Saio-kopurua	Ordu-kopurua	Partehartzeak
Haurtzaroko Babes Sistemari buruz	56	144,5	477
Haurtzaroko Babesarekin erlazionatutako hainbat fenomeno soziali buruz	121	224	1351
Kasu-analisiari buruzkoa	31	64,5	249
Guztira	208	433	2.077

Batzordeetan adin-txikiko jakin batzuekin esku-hartze goiztiarra aktibatzea baloratzen da, esaterako gurasoei gomendio zehatz batzuk egitekoa. Era horretako esku-hartzearen onuradun izan diren adin-txikikoen kopurua jasotzen da ondorengo taulan.

Esku-hartze goiztiarra jaso duten adin-txikikoak						
	Mutilak	%	Neskak	%	Guztira	%
0-2 urte	46	5,91	54	11,06	100	7,89
Haur Hezkuntza	176	22,62	89	18,23	265	20,93
Lehen Hezkuntza	409	52,57	257	52,66	666	52,60
Bigarren Hezkuntza	144	18,50	81	16,59	225	17,77
BATX/LH	3	0,38	7	1,43	10	0,78
Guztira	778	61,45	488	38,54	1.266	100

Beraz, 2019/2020 ikasturtean arreta goiztiarra jaso duten adin-txikikoak 1.266 izan dira. Horietatik

- 830 kasu berriak izan dira ikasturte horretan
- 396 kasuk aurreko ikasturtetik irekita jarraitu zuten
- 750 kasu itxi dira. Itxitako kasu horien batezbesteko iraupena 6,87 hilabetekoa izan da.

Urtea	Urteen alderaketa				
	2016	2017	2018	2019	2020
Neskak	263	328	427	525	488
Mutilak	508	541	578	643	788
Guztira	771	869	1005	1173	1266

Familia kudeaketa laguntzeko zerbitzua (FLZ)

Adingabeen heziketak familian sortzen dituen arazoak bideratzen laguntzeko beharrak bultzaturik, zerbitzu hau bereziki pentsatuta dago adingabeen garapenean eragina duen edo izan dezakeen era honetako arazo espezifiko bat duten familientzat.

Zerbitzu honetan taldean jarduteko gune bat eskaintzen da, egoerak eta ikuspuntuak trukatzeko eta, beste pertsona eta profesional batzuen ikuspuntua ezagututa, familian esku hartzeko modu berri eta egokiago bat aurkitzeko.

2020an sortutako taldeak	6
Taldeetan parte hartu duten kasuak	33
Banakako esku-hartzeak	3
Prozesua amaitzeagatik altak	20
Kasuak guztira	48

Urtea	Urteen alderaketa				
	2016	2017	2018	2019	2020
Kasuak guztira	102	79	132	166	48

5.2. Babesgabetasun egoeran dauden adingabeen arloan esku-hartzeko programak

Zerbitzu honen eginkizuna da adingabeen babesari buruzko 3/2005 Legeak udalei ezartzen dizkien betebeharrak betetzea.

5.2.1. Kasu arin eta moderatuak

Ondoko taulan, 2020ko abenduaren 31n babesgabetasun arin edo ertain gisa diagnostikatutako kasuetan (BALORA diagnostiko tresnaren arabera) irekita zeuden esku-hartzeak ikus daitezke.

Gizarte Zerbitzuguneak	Kopurua	Bizt. < 18 (%)
Alde Zaharra - Erdialdea	45	2,11%
Amara	102	2,47%
Larratxo - Altza	121	3,94%
Gros - Egia	117	2,44%
Antigua	84	1,45%
Erribera – Loiola - Martutene	63	1,51%
Intxaurren	123	5,97%
Bidebieta - Herrera	70	4,85%
Guztira	725	2,63%

Kasu berrien kopurua eta esku-hartzea 2020an amaitu duten kasuen kopurua honako hauek dira:

Kasu berriak	201
Esku-hartzea amaitu duten kasuak	196

5.2.2. Foru Aldundira deribatutako kasuak

Esku-hartzea amaitu duten 201 kasuetatik 38 Foru Aldundiko Haurren Babeserako Sarrera Atalera bideratu dira, kasu larritzat baloratuak izanik, Haurren Babeserako 3/2005 Legeak xedatutakoaren arabera, Foru Aldundiaren eskuduntza direlako.

5.2.3. Esku-hartzeetarako baliabideak

Kasu bakoitzari baliabideak esleitzeko orduan, aintzat hartzen da kasuaz arduratzen den profesionalak adierazitakoa, eta koherentziaz jokatzeko da kasuaren lanketarako ezarritako helburuekin.

Esku hartzeetan parte hartzen duten profesionalak, landu behar den helburua edota adin txikikoaren adina kontuan hartuta, metodologia eta programa desberdinak aplikatu ditzaketena terapeuta eta hezitzaileak dira. Beraz, kasu bakoitzean programa zehatz bat edota haien konbinazioa aplikatzen da helburuak lortzeko.

Terapeuten eta hezitzaileen banaketa gizarte zerbitzuguneen arabera:

Gizarte zerbitzuguneak	Terapeutak	Hezitzaileak
Alde Zaharra - Erdialdea	0,12	0,97
Amara	0,83	4,44
Larratxo - Altza	0,70	2,95
Gros - Egia	0,72	3,90
Antigua	0,83	4,15
Erribera – Loiola - Martutene	0,25	2,11
Intxaurreondo	0,75	3,68
Bidebieta - Herrera	0,30	2,30
Guztira	4,50	24,50

Profesional horiek programa hauen bitartez esku-hartzen dute:

a) Arlo sozioedukativo eta psikosozialean laguntza emateko programa

Profesional hauek arlo sozioedukativoan edota psikosozialean laguntza ematen diete familiei, gatazkak bideratzeko, babesgabezia egoerak saihesteko, ohitura eta jokabide kaltegarriak ordeztzeko eta bizikidetzeta eta gizarteratzea erraztuko duten gaitasunak eskuratzeko.

2020an, hezitzaile eta/edo terapeuten laguntza izan duten kasuak honako hauek izan dira:

Terapeutak (esleitutako kasu kopurua)	Hezitzaileak (esleitutako kasu kopurua)	Hezitzaileak + Terapeutak (esleitutako kasu kopurua)
153	274	28

b) Safe Care Programa (Zaintza Segurua)

Safe Care programak etxea du lan eremu, eta familia zaurgarriekin (arduragabeekin ere) eta 0-5 urteko adingabeekin dihardu. Osasuna, segurtasuna eta heldu/haur interakzioa dira esku-hartzearen ardatzak, eta emaitzak epe luzera lortzen dira adigabeen garapen globalean (garapen emozionala, jokabidearena eta soziala).

	2016	2017	2018	2019	2020
Programan parte hartu duten familiak	30	12	13	25	24

c) Incredible Years Programa (Urte Zoragarriak)

Incredible Years programak, aldiz, gurasoek eta 4-8 urteko seme-alabek osatutako aldi bereko taldeak erabiltzen ditu. Hautatutako adingabeek jokabide disruptiboak izan ohi dituzte, eta gurasoek ez dute nahikoa gaitasunik jokabide horiek kontrolatzeko. Incredible Years programan, esku-hartze mugatu baten bidez (astean behin eginiko 20 saio + etxera eginiko 4 bisita), familia sistema bideratzen da, adingabeen bilakaera positibo bat lortzeko epe luzera. Gurasoek, berriz, egoerak birbideratzeko trebetasunak eta estrategiak eskuratzen dituzte, adingabearen ongizatea helburu izanik.

Onuradun izan diren familien datuak:

	2016	2017	2018	2019	2020
Adingabeak	30	24	24	18	41
Helduak	44	35	32	25	50
Guztira	74	59	56	43	91

d) *Attachment video Intervention (AVI) Programa. Atxikimendu seguruan oinarritutako esku-hartzea.*

Eskuhartze programa hau atxikimenduan fokalizatzen da, zaintzaileen sentikortasuna zuzenean landuz, haurren atxikimendu seguruan eragin positiboa lortzen baita eta ondorioz, haurren egokitzapen psikosoziala hobetzea eta etorkizuneko arrisku-jokabideak murriztea lortzen da.

2019. urtean Hitzarmena sinatu da Euskal Herriko Unibertsitatearekin programa honen lanketan eta ebaluazioan elkar lanean aritzeko. Hitzarmenaren ondorioz honako ekintza hauek burutu dira:

- a) 20 profesional trebatzea programa aplikatu ahal izateko.
- b) 12 familia hautatu proiektu pilotuan parte hartzeko.
- c) 20 profesional horien lana ikuskatu edo gainbegiratzea.

	2019	2020
Programa osatu duten familiak	1	11